

Met de waterbus

GEBRUIK EN LATENTE VRAAG INWONERS ZWIJNDRECHT

Inhoud

1. Conclusies
2. Gebruik en niet-gebruik waterbus
3. Bestemmingen en doelen
4. Mogelijk toekomstig gebruik

De gemeente Zwijndrecht wil een zo goed mogelijk voorzieningenniveau voor haar bevolking. Onderdeel daarvan zijn de vervoersmogelijkheden per waterbus. Die zouden zo goed mogelijk moeten aansluiten bij de behoefte van de Zwijndrechtse bevolking. Het OCD deed daar onderzoek naar.

De aanleiding voor het onderzoek is een motie van de gemeenteraad en daarop volgende toezegging van het college aan de raad dat er een onderzoek komt naar de mogelijkheden en kosten voor het uitbreiden van de waterbus, waarin ook zou moeten worden meegenomen wat de kosten zijn voor gratis vervoer voor de lage inkomens. Besloten is om in een eerste fase te focussen op de vraag hoe het gebruik van de waterbus door optimalisering van de dienstverlening kan worden gestimuleerd.

In dit onderzoek hebben we gekeken naar het huidige gebruik van de waterbus door inwoners van Zwijndrecht en hun latente vraag. Wie gebruiken de waterbus met welk motief hoe frequent? Waarom gebruiken niet-gebruikers de waterbus niet? Hoeveel latente vraag is er, zowel onder gebruikers als onder niet-gebruikers? En wat zou er met name moeten gebeuren om zo veel mogelijk aan die latente vraag tegemoet te komen?

Het vragenblok liep mee in het Omnibusonderzoek, dat is uitgezet onder 1.000 inwoners van Zwijndrecht. Daarvan hebben 314 personen de vragenlijst ingevuld, een respons van 31%.

1 Conclusies

Zes op de tien volwassen inwoners van Zwijndrecht maken wel eens gebruik van de waterbus. Lijn 21 (Dordrecht-Hooikade) wordt verreweg het meest gebruikt, gevolgd door lijn 24 (Dordrecht-Merwekade) en lijn 20 (bestemming Rotterdam). Winkelen/boodschappen doen, horecabezoek, recreatie (wandelen, fietsen e.d.), familie/vrienden bezoeken en bezoek culturele voorzieningen zijn - in deze volgorde - de belangrijkste motieven. De helft van alle gebruikers geeft aan zeker of mogelijk vaker van de waterbus gebruik te willen maken als de dienstregeling zou verbeteren of er haltes bij zullen komen.

Van de vier op de tien inwoners die de waterbus niet gebruiken zal iets meer dan de helft dat ook in de toekomst niet doen, voornamelijk omdat ze uit noodzaak of uit gewoonte altijd met de auto gaan, of omdat de waterbus geen optie is voor hun bestemmingen. Slechts een kleine groep, ook onder de minima, zal de waterbus nooit gebruiken vanwege de kosten. Iets minder dan de helft van de huidige niet-gebruikers wil de waterbus zeker of mogelijk wel gebruiken bij verbeteringen naar behoefte in de dienstregeling of de haltering.

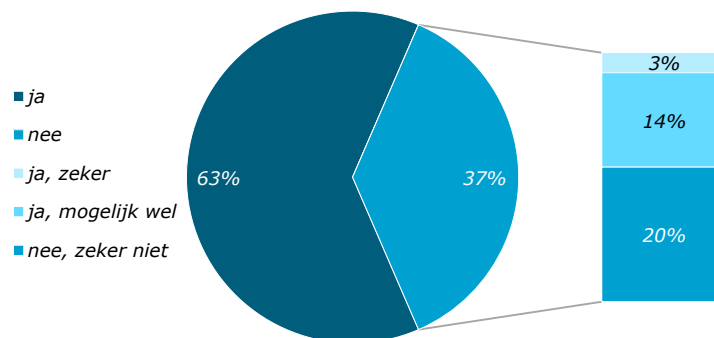
Al met al lijkt er een behoorlijk groeipotentieel van in totaal 48% van de volwassen bevolking aanwezig, waarvan de meerderheid (31%) de waterbus al gebruikt en de minderheid (17%) nog niet. De meesten van hen (36%) gaven aan de waterbus *mogelijk* vaker of wel te zullen gaan gebruiken bij verbeteringen naar behoefte. Een minderheid (12%) is daar beslister over, zij geven aan dat dan *zeker* te zullen doen. Ongeveer de helft is bereid meer te betalen voor een ruimere dienstregeling of halte uitbreiding die aan hun wens tegemoet komt.

Bewoners willen vooral een halte in Zwijndrecht op de lijn Dordrecht-Rotterdam. Het aantal Zwijndrechtse passagiers op die lijn zou daarmee minstens met een kleine 10.000 kunnen toenemen. Een goede tweede is een latere laatste afvaart uit Dordrecht op vrijdag- en zaterdagavonden. De groep die aangeeft daar behoefte aan te hebben bestaat voor 85% uit inwoners van 35 jaar of ouder. Mits er na 23.30 nog een laatste afvaart is zou het aantal Zwijndrechtse passagiers op de lijnen naar Dordrecht met enkele duizenden kunnen groeien. Veel inwoners zouden in dat geval ook zeker (9%) of waarschijnlijk (18%) vaker van de Dordtse horeca en/of culturele voorzieningen gebruik maken, of er langer blijven (7%).

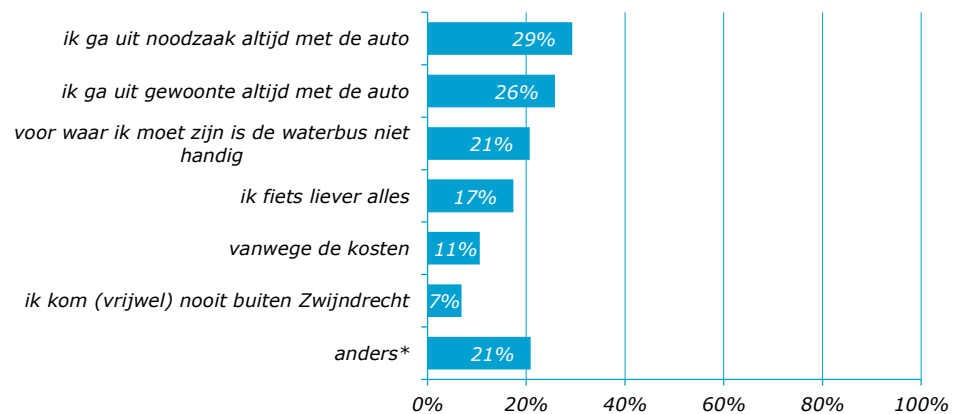
2 Gebruik en niet-gebruik waterbus

Zes op de tien inwoners maken wel eens gebruik van de waterbus (figuur 1). Van de mensen die geen gebruik maken van de waterbus wil 17% mogelijk wel (14%) of zeker (3%) gebruik maken van de waterbus wanneer de dienstregeling naar wens aangepast zou worden of er meer haltes zouden komen. Als mensen nooit gebruik van de waterbus (zullen) maken, is dat vooral omdat men noodzakelijk met de auto moet of altijd uit gewoonte de auto pakt (figuur 2). Ook is de waterbus voor veel niet-gebruikers gewoon geen optie voor hun bestemmingen. Een iets kleinere groep fietst liever alles. Bij één op de tien nooit-gebruikers is de prijs (mede) reden om nooit van de waterbus gebruik te (zullen) maken.

Figuur 1 Gebruik waterbus en mogelijk gebruik bij niet-gebruikers na verbetering dienstregeling of meer haltes

Figuur 2 Redenen om waterbus nooit te (zullen) gebruiken

* met name de afstand naar de haltes en van de haltes naar het centrum
Toelichting: meerdere antwoorden mogelijk

Lage inkomens

Minima lijken niet of nauwelijks minder gebruiker van de waterbus dan gemiddeld.¹ Ook zeggen de niet-gebruikers onder hen niet vaker dan gemiddeld de waterbus wel te willen gebruiken als de dienstregeling of de haltering naar hun behoefte zou verbeteren. Van degenen die nooit van de waterbus gebruik zullen maken zegt niemand dat dat vanwege de kosten is. Ook voor hen zijn noodzakelijk en gewoonte autogebruik de belangrijkste redenen.

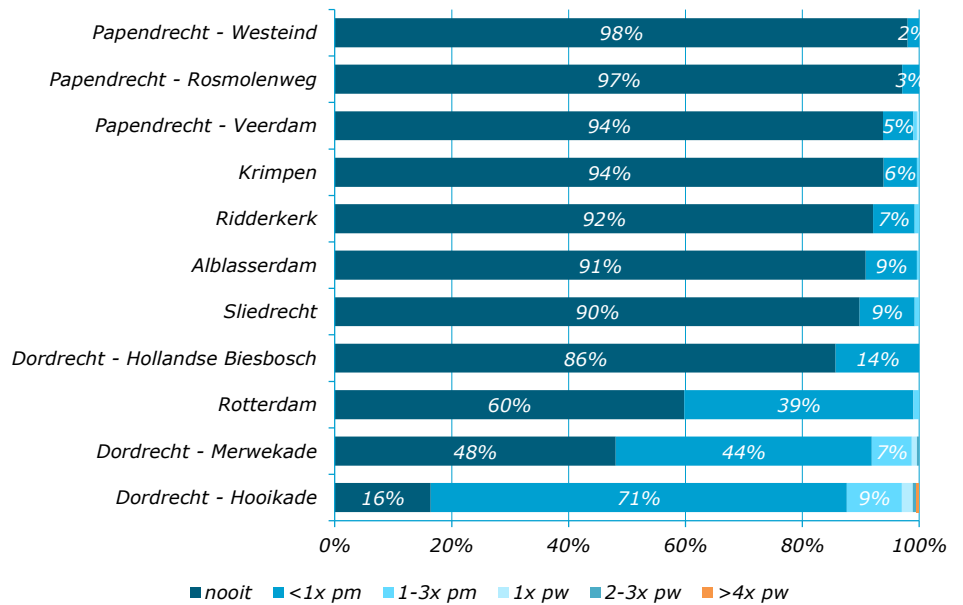
¹ Vanwege het geringe aantal respondenten uit huishoudens met een minimuminkomen zijn deze resultaten indicatief.

3 Bestemmingen en doelen

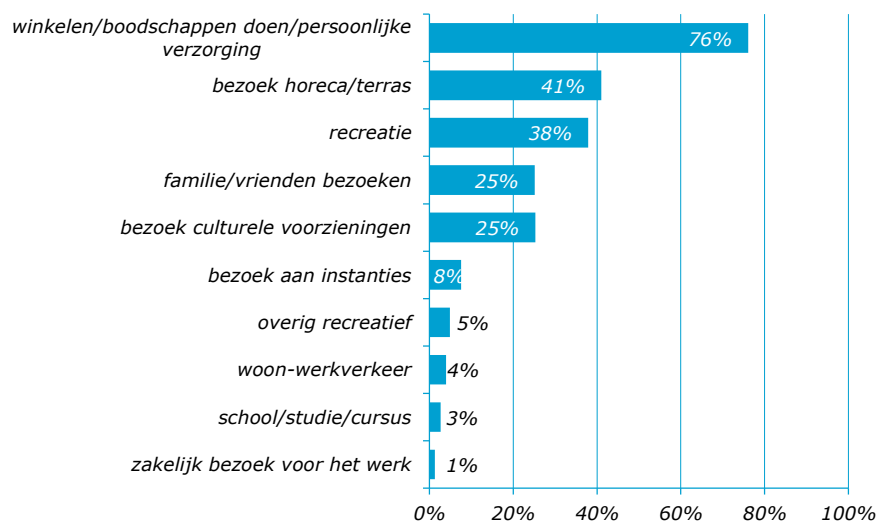
Het meest gebruikte traject is dat naar de Hooikade, waarvan ruim acht op de tien gebruikers gebruik maken (figuur 3). In totaal betreft dat de helft van de Zwijndrechtse volwassen bevolking.

De helft van de gebruikers (drie op de tien inwoners) maakt ook gebruik van de waterbus naar de Merwekade, vier op de tien (een kwart van de inwoners) gaan weleens met de waterbus naar Rotterdam. De meeste gebruikers maken minder dan een keer per maand gebruik van deze trajecten. Voornamelijk om te winkelen en boodschappen te doen, horecabezoek en recreatie (wandelen, fietsen) (figuur 4).

Figuur 3 Frequentie gebruik waterbus per bestemming, % huidige gebruikers

Figuur 4 Motieven gebruik waterbus, % gebruikers

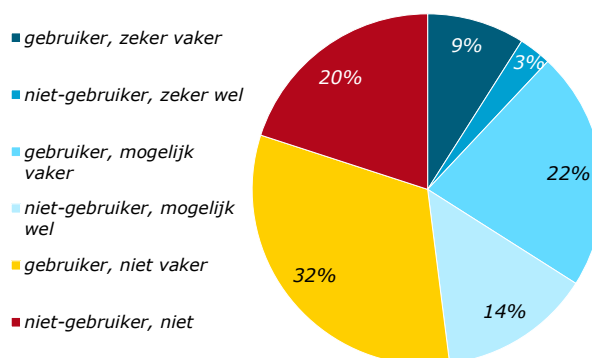
Toelichting: meerdere antwoorden mogelijk

4 Mogelijk toekomstig gebruik

Potentieel

De helft van de huidige gebruikers (31% van alle inwoners) geeft aan zeker of mogelijk vaker gebruik te willen maken van de waterbus als de dienstregeling zou verbeteren of als er haltes bijkomen. Wanneer we daar de 17% niet-gebruikers bij optellen die aangegeven hebben zeker of mogelijk wel van de waterbus gebruik te willen maken, krijgen we een groeipotentieel van 48% (figuur 5).

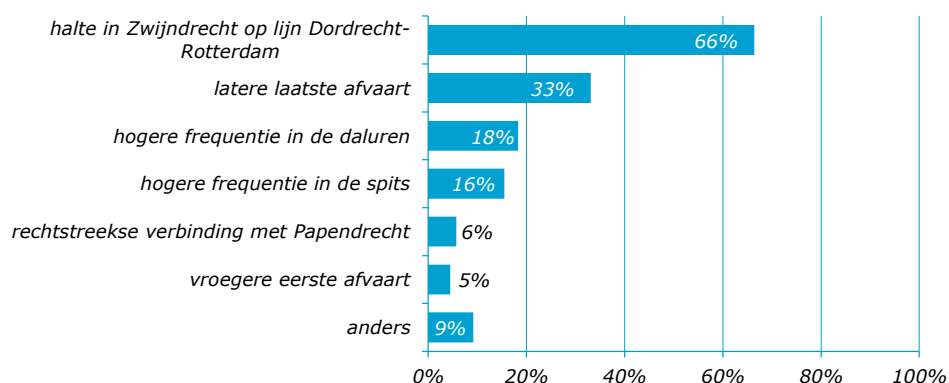
Figuur 5 Vaker of wel waterbus gebruiken na verbetering dienstregeling of meer haltes, % allen

Gewenste verbeteringen

Voor een meerderheid van de inwoners die de waterbus wel of vaker willen gebruiken, moet daarvoor een halte in Zwijndrecht op de lijn Dordrecht-Rotterdam komen. Voor een derde gaat het om een latere laatste afvaart. Het gaat daarbij met name om de beide lijnen naar Dordrecht-Centrum. En dan vooral op de vrijdag en de zaterdag na 23.30 uur. De groep die behoefte heeft aan een latere afvaart vanuit Dordrecht bestaat voor bijna twee derde uit inwoners van 35-64 jaar. Nog eens twee op de tien is 65 jaar of ouder. Het is dus zeker niet zo dat het vooral jongeren zijn die aangeven hier behoefte aan te hebben.

Figuur 6 Gewenste verbeteringen, % potentieel wel of vaker

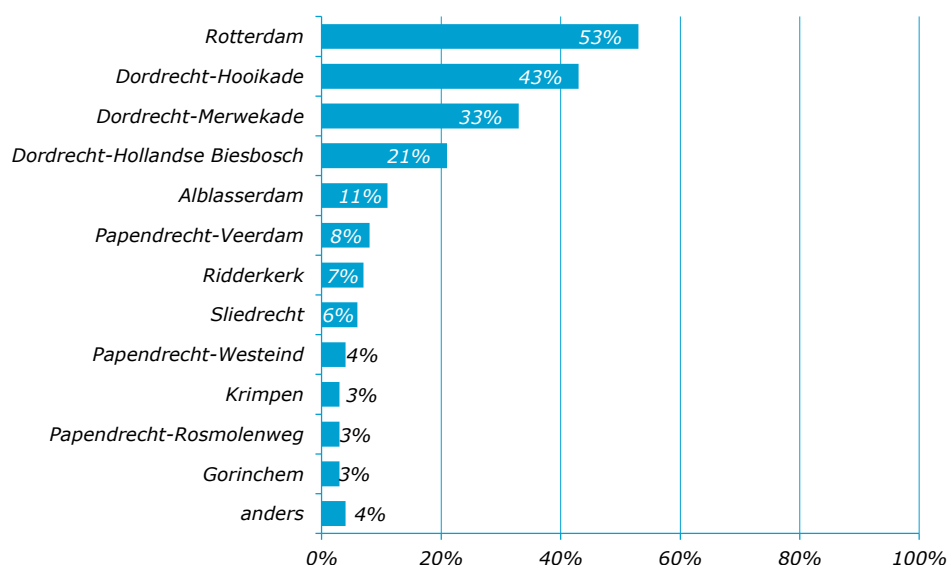

Gebruik bij verbeteringen naar behoefte

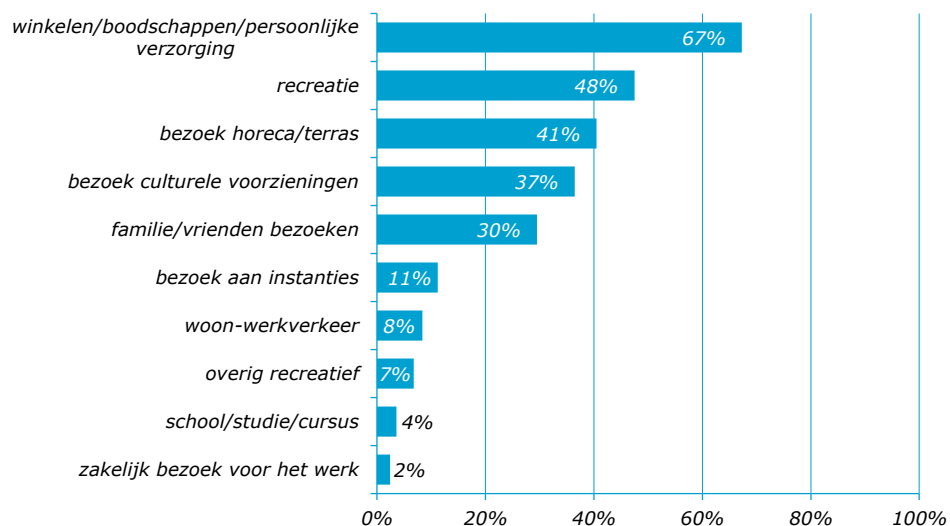
Inwoners die in de toekomst wel of vaker gebruik willen maken van de waterbus wanneer de dienstregeling of de haltering naar behoefte zou verbeteren, zouden dan vooral gebruik maken van de trajecten naar Rotterdam (53%), naar Dordrecht-Hooikade (43%) en naar Dordrecht-Merwekade (33%). In mindere mate is er ook potentieel voor de lijn naar de Hollandse Biesbosch.

Men zou de waterbus dan vooral wel/vaker gebruiken om te winkelen/boodschappen doen. En om te recreëren, voor horecabezoek en voor bezoek aan culturele voorzieningen. Vooral de lijn naar Dordrecht-Merwekade zou men meer gaan gebruiken voor horecabezoek. Met name voor die lijn wenst men dan ook een latere laatste afvaart in de weekenden.

Figuur 7 Wel of vaker gebruik waterbus per traject, % potentieel wel of vaker

Figuur 8 Wel of vaker gebruik waterbus naar motief, % potentieel wel of vaker

Effect op gebruik per lijn van de voor die lijn meest gewenste verbetering

Hoe groot het effect zal zijn van het doorvoeren van de gewenste verbeteringen op het gebruik van de verschillende lijnen is onmogelijk met enige betrouwbaarheid te kwantificeren. Daarvoor zijn er te veel onzekerheden.² We volstaan daarom met enige kwalitatieve observaties voor de belangrijkste bestemmingen.

halte in Zwijndrecht op de lijn Dordrecht-Rotterdam

Duidelijk is dat de meeste inwoners gebaat zouden zijn bij een halte in Zwijndrecht op de lijn naar Rotterdam. Dat is voor 80% van degenen die aangeven vaker of wel van die lijn gebruik te willen maken een voorwaarde. Andere gewenste verbeteringen worden in

² In de eerste plaats zijn steekproefuitkomsten altijd al met onzekerheidsmarges omgeven. Bij doorvertaling van individuele (toekomstige) gebruiksfrequenties kunnen alleen die marges al leiden tot (veel) te hoge inschattingen van het gemiddeld (toekomstig) gebruik. Daar komt bij dat de kans dat mensen in de toekomst ook echt gaan doen wat ze zeggen te zullen gaan doen zeker geen 100% is, maar - zo heeft de praktijk uitgewezen - veelal een stuk kleiner is. Dit hebben we in de enquête proberen te ondervangen door te vragen of men de waterbus 'zeker' of 'mogelijk wel' vaker zou gebruiken bij verbeteringen naar behoefte. Maar welke kans we daar vervolgens aan kunnen hangen, weten we niet goed.

combinatie hiermee weinig genoemd. We kunnen er daarom vanuit gaan dat een halte in Zwijndrecht voor het overgrote deel van de 53% die vaker of wel met de waterbus naar Rotterdam wil gaan (zie figuur 7) een voldoende voorwaarde is om dat ook daadwerkelijk te gaan doen. Een zeer indicatieve becijfering komt er op uit dat het aantal Zwijndrechtse passagiers op deze lijn daarmee op jaarbasis met minstens een kleine 10.000 zou kunnen toenemen.

latere laatste afvaart van Dordrecht-Merwekade

Voor de lijn naar Dordrecht-Merwekade is vooral een latere laatste afvaart voorwaarde voor vaker gebruik door inwoners van Zwijndrecht. De helft van de potentiële wel/vaker gebruikers van die lijn geeft dat als voorwaarde aan. Voorwaarde is dan wel dat er op vrijdagen en zaterdagen na 23.30 nog een laatste afvaart vanuit Dordrecht is. Het gebruik van deze lijn door volwassen inwoners van Zwijndrecht zou daardoor op jaarbasis met enige duizenden kunnen toenemen.

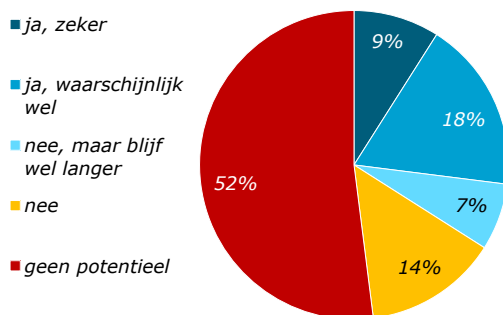
latere laatste afvaart van Dordrecht-Hooikade

Ook voor de lijn Dordrecht-Hooikade wordt vooral een latere laatste afvaart gewenst, aangegeven door 40% van de potentiële wel/vaker gebruikers. Mits er op vrijdagen en zaterdagen na 23.30 nog een laatste afvaart is, zou ook het gebruik van deze lijn op jaarbasis met een paar duizend Zwijndrechtse passagiers kunnen groeien.

Vaker gebruik horeca en/of culturele voorzieningen in Dordrecht

Wanneer de waterbus naar Dordrecht later doorvaart, zouden inwoners van Zwijndrecht dan ook vaker van horeca en/of culturele voorzieningen in Dordrecht gebruik maken? Iets meer dan een kwart van alle respondenten geeft aan dat zeker (9%) of waarschijnlijk wel (18%) te zullen doen. Nog eens 7% zegt van niet, maar zal dan waarschijnlijk wel langer blijven. Voor twee derde is vaker gaan of langer blijven als gevolg van later doorvaren van de waterbus niet aan de orde.

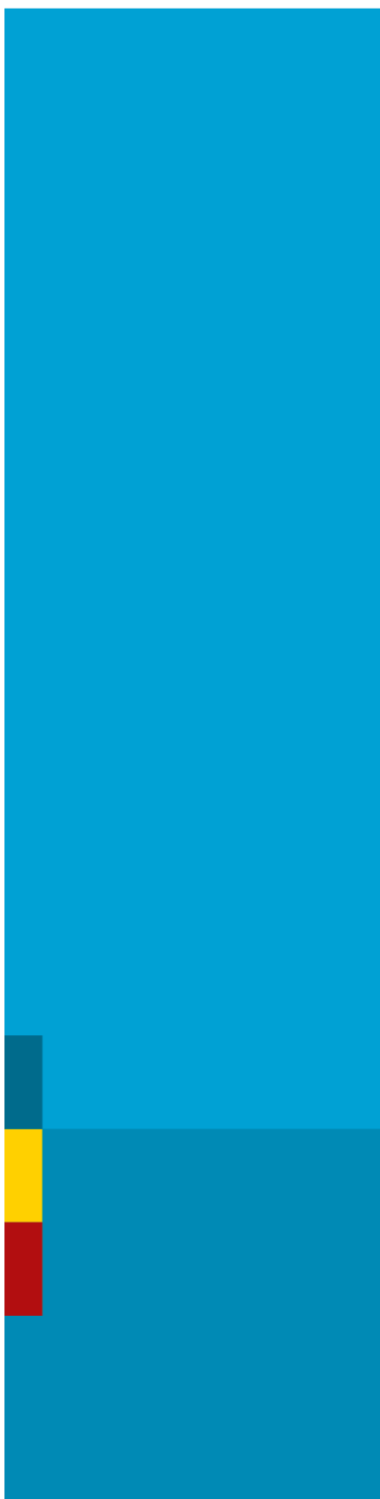
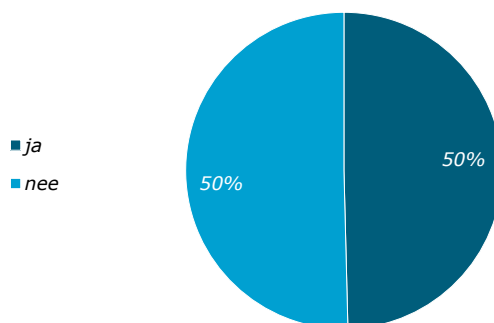
Figuur 9 Vaker gebruik maken van horeca en/of culturele voorzieningen in Dordrecht, % allen

Bereidheid meer te betalen

De helft van degenen die wel of vaker van de waterbus gebruik zouden willen maken, ten slotte, zegt bereid te zijn meer te betalen voor uitbreiding van dienstregeling en/of meer haltes.

Figuur 10 Bereidheid meer te betalen voor uitbreiding service, % potentieel wel of vaker

F.W. Winterwerp
juli 2015

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl